

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou ve věci

žalobkyně: X
bytem X
zastoupená advokátem Mgr. Janem Švarcem
sídlem Vodičkova 695/24, Praha 1

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2021, č. j. X

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 27. 5. 2021, č. j. X, se zrušuje pro nezákonnost a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni k rukám Mgr. Jana Švarce, advokáta, na náhradu nákladů řízení částku 3 146 Kč ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě dne 27. 7. 2021 se žalobkyně domáhá přezkumu shora označeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl její odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Liberci (dále „úřad práce“) ze dne 9. 4. 2021, č. j. X.
2. Tímto rozhodnutím úřad práce zamítl žádost žalobkyně ze dne 28. 2. 2021 o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí podle § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Úřad práce dospěl k závěru, že žalobkyně nedoložila požadované formuláře Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného, proto byla žádost zamítnuta. V napadeném rozhodnutí žalovaný s rozhodnutím úřadu práce souhlasil. Konstatoval, že žalobkyně byla řádně ve výzvě upozorněna, jaké konkrétní podklady je třeba k vyhodnocení žádosti doložit, k čemuž jí byl poskytnut dostatečně dlouhý termín. Žalobkyně nedoložila ve výzvě stanovené skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši či výplatu.
3. Žalobkyně namítala, že doložila všechny skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši a výplatu požadované zákonem. Dokumenty Základní poučení účastníka řízení ani Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného a způsob výplaty dávky nejsou zákonem vyžadovanými náležitostmi, bez kterých by nárok na dávku, jejich výši či výplatu nevznikl. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhovala, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení a uložil mu nahradit žalobkyni náklady řízení.
4. V doplnění žaloby ze dne 4. 8. 2021 žalobkyně zopakovala, že uvedené dokumenty nejsou zákonem vyžadovanými náležitostmi ve smyslu § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Již podle názvu „poučení“ a „seznámení“ jde o jednostranné předání informace žalobkyni, které, i kdyby bylo skutečností rozhodnou pro nárok na dávku, což není, by postačovalo žalobkyni řádně doručit. Ani v takovém případě, kdy má úřad práce u těchto dokumentů řádně vykázáno doručení žalobkyni, nedává smysl, aby měla žalobkyně povinnost ještě dokumenty podepsat a poslat zpět. A pokud tak neučiní, nemůže být důsledkem zamítnutí žádosti o nárok na dávku.
5. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný k žalobním námitkám uvedl, že úřadem práce požadovaný formulář Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného nejsou jediným důvodem pro zamítnutí žádosti o dávku. Žalobkyně úřadu práce nesdělila, kdo je vlastníkem účtu, na který jí má být dle žádosti vyplácena dávka pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně nevysvětlila rozpor mezi tvrzením, že nemá bankovní účet, a informací o výplatě dávky na účet sdělený v žádosti. Úřadu práce proto vznikla pochybnost o majetkových a sociálních poměrech žalobkyně, týkající se existence bankovních účtů a finančních prostředků na nich, se kterými může žalobkyně disponovat. Tyto skutečnosti jsou podstatné pro závěr o sociálních a majetkových poměrech žalobkyně, a jsou tedy

rozhodné pro nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi. Z uvedených důvodů žalovaný navrhol, aby soud žalobu zamítnul.

6. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, v souladu s dispoziční zásadou ve smyslu § 75 odst. 2 s. ř. s., kterou je správní soudnictví ovládáno, přitom vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, dle § 75 odst. 1 s. ř. s.
7. Soud vycházel z následujících rozhodných skutečností:
8. Dne 28. 2. 2021 podala žalobkyně žádost o opakovanou dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí. Dne 2. 3. 2021 zaslal úřad práce žalobkyni výzvu č. j. X, aby doložila vyplněné a podepsané formuláře, mj. Základní poučení účastníka řízení, Seznámení účastníka řízení s výpočtem nájemného. Byla vyzvána, aby doložila výpisy z účtu za leden a únor 2021. Současně byla upozorněna doplnit do okruhu společně posuzovaných osob syna, případně další osoby, které s ní užívají byt. Dále jí bylo sděleno, aby požádala o dávky státní sociální podpory přídavek na dítě a příspěvek na bydlení. Ve výzvě byla upozorněna na povinnost doložit požadované údaje do 8 dnů od oznámení výzvy a současně byla poučena, že při nesplnění povinnosti, která jí je výzvou stanovena, jí může být dávka nepřiznána. Dne 14. 3. 2021 zaslala úřadu práce žalobkyně některé z požadovaných dokladů, a vyjádření, že nemá bankovní účet, poplatky za plyn a elektřinu nehradí, evidenční list odmítla pronájemtelka poskytnout, žádost o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení opravila a doplnila syna Matyáše jako posuzovanou osobu. Dne 16. 3. 2021 zaslal úřad práce žalobkyni další výzvu č. j. X, aby uvedla, jakým způsobem a kam budou dávky vypláceny, neboť prohlásila, že účet nemá, ale zároveň na žádost jako způsob výplaty uvedla číslo bankovního účtu. Dále měla žalobkyně doložit podepsané formuláře Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného, které jí byly zaslány poštou pro případ, že nemá možnost je vytisknout. Žalobkyně byla opětovně požádána o zaslání rozsudku o výživném na nezletilého syna a sdělení, zda výživné hradí pravidelně, a upozorněna na podání žádosti o dávky státní sociální podpory. Rovněž byla vyzvána, aby doložila, jakým způsobem obstarává prostředky na výživu a základní osobní potřeby a úhradu nákladů na bydlení, neboť v rozhodném období byla jejím příjmem pouze dvakrát podpora v nezaměstnanosti ve výši 5 310 Kč a 4 441 Kč a výživné 2 000 Kč měsíčně, přesto hradila nájemné ve výši 13 500 Kč měsíčně. V reakci na výzvu žalobkyně sdělila, že k účtu, který uvedla na žádosti, má plné dispoziční právo, výživné na syna dostává pravidelně, a úřadu práce předložila pětkrát smlouvu o zápůjčce, vždy na částku 15 900 Kč, a rozsudek o úpravě péče a výživy nezletilého. V reakci na vyjádření žalobkyně a předložené doklady úřad práce rozhodnutím ze dne 9. 4. 2021 žádost o příspěvek na živobytí zamítnul podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Napadeným rozhodnutím ze dne 27. 5. 2021 žalovaný prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Mezi účastníky není sporu o tom, že ve lhůtách stanovených výzvami žalobkyně úřadu práce nepředložila podepsané Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného.
9. Soud v první řadě uvádí, že žaloba byla podána poslední den zákonné lhůty dle § 72 odst. 1 s. ř. s., doplnění žaloby soud považoval za rozvinutí dříve uplatněného žalobního bodu, který se týkal nedoložení podepsaných dokumentů Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného a způsob výplaty dávky.

10. V posuzovaném případě rozhodl úřad práce o zamítnutí žádosti o příspěvek na živobytí podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
11. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.*
12. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi *nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.*
13. Citované ustanovení umožňuje úřadu práce postihnout žadatele o dávku pomoci v hmotné nouzi negativním rozhodnutím o žádosti z důvodu neposkytnutí zákonem předvídané součinnosti při osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výplatu nebo výši. Při rozhodování o poskytnutí příspěvku na živobytí jako dávky pomoci v hmotné nouzi se totiž zkoumá, zda se osoba nachází v hmotné nouzi, přičemž se zjišťují její celkové sociální a majetkové poměry [srov. § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi a rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 2. 2. 2011, č. j. 3 Ads 162/2010-61]. Tato nutnost vyplývá ze subsidiárního charakteru základního práva na pomoc v hmotné nouzi dle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žadatel o dávku pomoci v hmotné nouzi nese důkazní břemeno ohledně svých sociálních a majetkových poměrů, orgán pomoci v hmotné nouzi jej v intencích § 49 odst. 1 zákon o pomoci v hmotné nouzi může k prokázání skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu vyzvat. Výzva nesmí být nepřiměřeně zatěžující, bezúčelná či šikanózní (srov. např. rozsudek NSS ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30).
14. V souzeném případě úřad práce zamítnutí žádosti žalobkyně ze dne 28. 2. 2021 o příspěvek na živobytí podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi odůvodnil nedoložením výzvami vyžadovaných podepsaných formulářů Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného. Žalovaný tyto důvody aproboval, postup úřadu práce považoval za souladný se zákonem.
15. Soud musí žalobkyni přitakat, že výzvami požadované podepsané formuláře, jejichž obsahem není nic jiného než poučení žalobkyně jako žadatelky o příspěvek na živobytí o jejích právech a povinnostech jako účastníka řízení a o způsobu tvorby nájemného a výplaty dávky, nejsou z hlediska nároku na příspěvek na živobytí, jeho výši nebo výplatu zákonem vyžadovanými ve smyslu § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi a nejde o skutečnosti rozhodné pro vznik nároku na příspěvek na živobytí, jeho výši či výplatu. Výzva úřadu práce dle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi směřující k předložení podepsaných formulářů Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného je bezúčelná a nevyhovění ze strany žalobkyně nelze postihnout zamítnutím žádosti o dávku pro neposkytnutí součinnosti dle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pokud tak úřad práce učinil a žádost žalobkyně ze dne 28. 2. 2021 zamítnul právě z důvodu, že shora zmíněné formuláře poučení a seznámení, prokazatelně jí doručené, úřadu práce ve stanovené lhůtě nezaslala, rozhodl v rozporu s § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ze shodného důvodu je nezákonné též rozhodnutí žalovaného, který se se závěry úřadu práce ztotožnil.

16. Pokud žalovaný ve vyjádření k žalobě upozornil na to, že důvodem zamítnutí žádosti o dávku nebylo pouze nepředložení shora zmíněných formulářů, ale žalobkyně rovněž úřadu práce nesdělila, kdo je vlastníkem účtu, na který jí má být dle žádosti vyplácena dávka, a nevysvětlila rozpor mezi tvrzením, že nemá účet, a informací o účtu v žádosti, a proto úřadu práce vznikly pochybnosti ohledně majetkových a sociálních poměrů žalobkyně týkajících se bankovních účtů a prostředků na nich, jde o skutečnosti, na kterých rozhodnutí úřadu práce a žalovaného v žádném případě nestála. Z konstantní judikatury správních soudů vyplývá, že žalovaný nemůže případné deficity důvodů přezkoumávaných rozhodnutí napravovat cestou vyjádření k žalobě, soud vychází výlučně z odůvodnění rozhodnutí, které přezkoumává (srov. rozsudky NSS ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003-58, a ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008-71). Úvahy správního orgánu chybějící v odůvodnění rozhodnutí nemůže soud za správní orgán dovozovat ani z obsahu správního spisu (viz rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2010, č. j. 7 Afs 1/2010-53). Soud tedy k dalšímu tvrzenému důvodu neposkytnutí součinnosti ze strany žalobkyně, který podle vyjádření žalovaného vedl k zamítnutí žádosti podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, nemohl přihlídnout.
17. Na základě uvedených argumentů shledal soud žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí žalovaného zrušil podle § 78 odst. 1 pro nezákonnost a věc v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení žalovanému.
18. V souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. je žalovaný vysloveným právním názorem soudu vázán. V dalším řízení bude možné vydat rozhodnutí o zamítnutí žádosti o příspěvek na živobytí podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi pouze za předpokladu, že žalobkyně skutečně svou zákonnou povinnost vyplývající z § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi nesplnila, s přihlédnutím k tomu, že nepředložení podepsaných formulářů Základní poučení účastníka řízení a Seznámení účastníka řízení s tvorbou nájemného tímto způsobem postihnout nelze.
19. Ve věci soud rozhodl, aniž nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., za výslovného souhlasu žalovaného a presumovaného souhlasu žalobkyně.
20. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
21. V souzené věci byla úspěšná žalobkyně, soud jí proto proti žalovanému přiznal právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla v řízení před soudem zastoupena advokátem, náleží jí tedy náhrada nákladů spojených se zastoupením. Tyto náklady spočívají v odměně advokáta za zastupování ve výši 2 x 1 000 Kč za 2 úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby [§ 1 odst. 1, § 7 bod 3, § 9 odst. 2 (věc sociálního zabezpečení) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], a v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 2 x 300 Kč za 2 úkony právní služby (§ 13 odst. 3 a 4 advokátního tarifu). Soud tedy přiznal žalobkyni náhradu nákladů připadajících na její zastoupení ve výši 2 600 Kč a dále v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s. částku 546 Kč odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 3 146 Kč, a žalovanému uložil, aby tuto částku zaplatil k rukám právního zástupce žalobkyně v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 11. listopadu 2021

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně